

Netbeheer Nederland

Anna van Buerenplein 43
2595 DA Den Haag

Postbus 90608
2509 LP Den Haag
070 205 50 00
secretariaat@netbeheernederland.nl
netbeheernederland.nl

Autoriteit Consument & Markt
t.a.v mevr. P.C.M Bijlenga
Postbus 16326
2500 BH DEN HAAG

Kenmerk

BR-2024-2058

Datum

14 maart 2024

Behandeld door

[REDACTED]

E-mail

[REDACTED]@netbeheernederland.nl

Doorkiesnummer

070 [REDACTED]

Onderwerp

Reactie informatieverzoek ACM/UIT/614529

Geachte mevrouw Bijlenga,

Op 22 februari 2024 heeft Netbeheer Nederland een informatieverzoek (kenmerk: ACM/UIT614529) van de ACM ontvangen met vragen om extra toelichting bij de zienswijze van Netbeheer Nederland op het ontwerpbesluit d.d. 25 september 2023 betreffende regels rondom congestiemanagement.

We betreuren het dat de gestelde reactietermijn voor dit omvangrijke informatieverzoek slechts twee weken bedraagt in plaats van de gebruikelijke vier weken. De antwoorden op de gestelde vragen zijn onder hoge tijdsdruk tot stand gekomen. Zelfs nu we voor de beantwoording een week extra hebben benut, konden niet alle relevante experts geraadpleegd worden of alle benodigde detaildata uit de systemen opgehaald worden. We vragen de ACM dan ook om geen overhaaste beslissingen te nemen op grond van de informatie in deze beantwoording en bij onduidelijkheden contact met ons op te nemen. Waarbij we graag willen aanbieden om op korte termijn op bestuurlijk en/of directieniveau de onderstaand dilemma met elkaar te bespreken.

Het punt van de harde beperking in tijdsduur van congestieonderzoeken in combinatie met de bepaling dat de netbeheerder 10 dagen na het publiceren van het onderzoek, of dat onderzoek nu klaar was of niet, weer transportrechten moet uitgeven weegt voor ons zwaar, omdat hierbij de netcongestie wordt verergerd, het partijen die aangesloten willen worden valse hoop biedt (het net zit immers nog steeds vol) en de veiligheid van het net in het geding komt.

De energietransitie stelt ons voor een indringend en groot dilemma:

Hoe honoreren we zoveel mogelijk verzoeken om transportcapaciteit, terwijl we tegelijkertijd borgen dat het net te allen tijde veilig en betrouwbaar blijft functioneren.

Bij dit dilemma is het congestie-onderzoek instrumenteel. Het congestieonderzoek is zoektocht naar zoveel mogelijk flexibiliteit en naar de technische voorwaarden om die flexibiliteit zo goed mogelijk te laten functioneren. Het congestie-onderzoek wordt gedaan om vast te stellen hoeveel flexibiliteit er in een net beschikbaar is en betrouwbaar ingezet kan worden, zodat er een goed beeld ontstaat hoeveel

Kenmerk
BR-2024-2058

Datum
14 maart 2024

de netbeheerder boven de transportcapaciteit op het net kan worden aangesloten. Het doel van het onderzoek is tweeledig: zoveel mogelijk extra klanten kunnen aansluiting zónder de betrouwbaarheid en de veiligheid van het net in gevaar te brengen. Het naar onze mening dan ook in ieders belang dat het onderzoek goed wordt uitgevoerd. En eveneens is het in ieders belang dat de nadruk daarbij meer ligt op een goede uitvoering van het onderzoek dan op een snelle uitvoering van het onderzoek.

We dringen er dan ook nogmaals op aan dat een termijn van 6 maanden als richtlijn een goede insteek is, maar dat er ruimte moet zijn voor een langere termijn. Het zou niet zo moeten zijn dat als een netbeheerder, om welke reden dan ook, na 6 maanden nog niet gereed is het met onderzoek, hij toch extra transportrechten moet uitgeven. Omdat het onderzoek nog niet is afgerond, is onbekend hoeveel flexibiliteit exact beschikbaar is en hoeveel extra transport veilig geaccommodeerd kan worden. Het hanteren van een rigide grens voor de periode van het doen van een congestieonderzoek en het daarna hanteren van een rigide technische grens (want niet gebaseerd op het congestieonderzoek) leidt mogelijk tot grote risico's voor de veiligheid en betrouwbaarheid van het net. Een beter alternatief is wat ons betreft om een netbeheerder ruimte te geven tot een langere periode voor het congestie-onderzoek, wanneer die (beargumenteerd) aan 6 maanden niet genoeg heeft.

Daarom nogmaals het aanbod om op korte termijn het bovengeschetste dilemma en het genoemde alternatief te bespreken. Een verplichting om extra transportrechten op een overvol net te moeten uitgeven zonder de daarvoor benodigde flexibiliteit is immers in niemands belang.

In de bijlage bij deze brief, treft u onze antwoorden op de gestelde vragen aan. Mocht u naar aanleiding van deze reactie nadere vragen hebben, dan kunt u zich wenden tot de heer [REDACTED] van ons bureau (gegevens zie briefhoofd).

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Kenmerk
BR-2024-2058

Datum
14 maart 2024

Beantwoording vragen

Regelbaar vermogen en technische grens

De ACM wil in de definitie van regelbaar vermogen graag af van de koppeling met een elektronisch sturingssignaal, omdat dit er in de praktijk toe leidt dat vermogen dat op een betrouwbare wijze congestiemanagementdiensten kan leveren niet als regelbaar wordt gedefinieerd. De gezamenlijke netbeheerders hebben in hun zienswijze aangegeven vanwege zorgen om de netveiligheid te willen vasthouden aan de voorwaarde van technische maatregelen die de netbeheerder op afstand bij de klant kan treffen. De ACM begrijpt graag hoe ze tegemoet kan komen aan de zorgen van de netbeheerders rondom netveiligheid zonder daarbij het beoogde doel van het codebesluit (beschikbaar maken van meer regelbaar vermogen voor congestiemanagementdiensten) uit het oog te verliezen. De ACM stelt hiertoe de volgende vragen:

Met betrekking tot partijen waarmee de netbeheerders in de afgelopen maanden congestiemanagementdiensten overeenkomstig Bijlage 11 en Bijlage 12 zijn overeengekomen en die dus reeds congestie-diensten (kunnen) leveren:

Preambule 1

Voorafgaand aan het beantwoorden van de vragen van de ACM, schetsen de netbeheerders de noodzaak voor het hebben van daadwerkelijke aanwezige op afstand bedienbare technische oplossingen die de netbeheerder tot zijn beschikking heeft.

De vragen van de ACM over erkenning van CSP's en pre-kwalificatie van aansluitingen ten behoeve van het borgen van de nakoming van contracten lijken erop te duiden dat de ACM meent dat de problematiek met betrekking tot hoeveelheid regelbaar vermogen ziet op het naleven van de contracten voor het leveren van congestiemanagementdiensten. In de kern is de contractenkant niet de grootste zorg voor de netbeheerders. Waar het om gaat is dat de netbeheerder in alle gevallen waarin er in real-time nog transportproblemen worden ervaren, deze problemen moeten worden opgelost. Om die problemen op te lossen heeft de netbeheerder technische middelen nodig om te sturen. Dat er zich in real-time problemen kunnen voordoen, ondanks dat de netbeheerder voldoende contracten heeft afgesloten, kan verschillende oorzaken hebben. Eén van de oorzaken kan zijn dat aangeslotenen de met hun gecontracteerde congestiemanagementdiensten niet leveren, maar ook niet goed geschatte prognoses van aangeslotenen of andere weers- of marktomstandigheden dan waar de prognoses van uit gingen zijn mogelijke oorzaken. Ongeacht de oorzaak van de transportproblemen in real-time, moet er voldoende stuurbaar vermogen beschikbaar te zijn om de netveiligheid te kunnen waarborgen.

Dit stuurbare vermogen kan bestaan uit meerdere middelen, die al dan niet in combinatie, deels of volledig tegemoetkomen aan de behoefte van de netbeheerder om het net veilig te kunnen houden in situaties waarin overbelasting optreedt, ongeacht de oorzaak van dergelijke overbelasting (zoals hierboven geschetst). Hierbij willen de netbeheerder er op wijzen dat de Real Time Interface (RTI) niet per definitie kan worden gebruikt voor directe sturing door de netbeheerder. De netbeheerder is bij de inzet van de RTI afhankelijk van de opvolging van het door de netbeheerder gegeven signaal door de aangeslotene.

Kenmerk

BR-2024-2058

Datum

14 maart 2024

Dit betekent ook dat de netbeheerders breder kijken dan alleen de RTI; alle middelen die directe sturing door de netbeheerder mogelijk maken kunnen worden ingezet als technisch vangnet en zijn geschikt om veilig de technische grens te kunnen verhogen. Hierbij kan met name worden gedacht aan verrebedienbare vermogensschakelaars. De beschikbaarheid van dergelijke middelen verschilt per netdeel en per populatie van aangeslotenen (wanneer deze aangeslotenen (reeds) zijn aangesloten kunnen de technische mogelijkheden verschillen).

Resumerend stellen de netbeheerders dus niet voor om restrictief om te gaan met het vereiste van een elektronisch stuursignaal voor het bepalen of vermogen regelbaar is of niet – om daarmee ook de hoogte van de technische grens te kunnen bepalen – maar om op basis van alle middelen die de netbeheerder tot zijn beschikking heeft om effectief (op afstand) aan te sturen te bezien in hoeverre er regelbaar vermogen is.

Preamble 2

Voorafgaand aan het beantwoorden van de vragen van de ACM, willen de netbeheerders het begrip “Real Time Interface” wat nader preciseren, omdat de combinatie van deze drie woorden in verschillende betekenissen wordt gebruikt en dus makkelijk tot misverstanden kan leiden.

De Europese Verordening (EU) 2019/613 (de NC RfG) schrijft voor elektriciteitsproductie-eenheden van zowel type A als type B voor dat deze beschikken over een logische interface (ingangspoort). Met die interface moet het mogelijk worden dat de eenheid na een instructie, ontvangen op die ingangspoort, het opgewekte vermogen binnen 5 seconden kan reduceren naar 0 (type A, artikel 13, zesde lid) of het opgewekte vermogen kan verminderen (type B, artikel 14, tweede lid, onderdeel a).

De netbeheerder kan eisen stellen voor apparatuur waarmee deze functie van type-A-eenheden op afstand kan worden bediend (artikel 13, zesde lid) of voor type-B-eenheden voor extra apparatuur die het mogelijk maakt het opgewekte werkzame vermogen op afstand te sturen (artikel 14, tweede lid, onderdeel b). Dat de netbeheerder “eisen kan stellen”, behoort tot de zogenaamde niet-limitatieve eisen van de NC RfG. Dat betekent dat de netbeheerder, indien hij dergelijke eisen wil kunnen hanteren, hij ze in aansluitvoorwaarden of in aansluit- en transportovereenkomst moet uitwerken. In Nederland hebben we er voor gekozen de niet-limitatieve eisen van de NC RfG uit te werken als aansluitvoorwaarden in de Netcode elektriciteit. Voor de “eisen voor apparatuur” is in de Netcode elektriciteit echter niet meer opgenomen dan dat de netbeheerder, indien hij deze eisen stelt, hij deze eisen openbaar maakt door publicatie op zijn website (Netcode elektriciteit, artikel 3.13, zesde lid en artikel 3.17, eerste lid)

In samenspraak met de sector is een communicatieprotocol uitgewerkt, waarmee de functionaliteit van de NC RfG, artikel 14, tweede lid aangesproken kan worden. Tevens zijn daarbij afspraken gemaakt voor de apparatuur, waarmee de berichten of signalen van het afgesproken communicatieprotocol uitgewisseld kunnen worden. Dit stelsel van afspraken (hardware en communicatieprotocol) waarmee een door de netbeheerder aan de aangeslotene aangeboden signaal ter afschakeling of setpoint ter af- of opregeling van een elektriciteitsproductie-eenheid, een verbruiksinstallatie of een elektriciteitsopslageenheid of een combinatie daarvan, door de aangeslotene kan worden ontvangen, wordt aangeduid als ‘Real Time Interface’. Het is goed om daarbij een drietal zaken in het achterhoofd te houden. Ten eerste dat ‘real time’ hier minimaal betekent ‘binnen 5 seconden na ontvangst signaal’, overeenkomstig de desbetreffende eis uit de NC RfG aan de ingangspoort (artikel 14, tweede lid, onderdeel a). Ten tweede dat deze ‘Real Time Interface’ voornamelijk alleen aansturing voorziet van de functionaliteit bedoeld in artikel 14, tweede lid, onderdeel a van de NC RfG. Ten derde dat het

Kenmerk

BR-2024-2058

Datum

14 maart 2024

signaal van de netbeheerder wordt 'afgeleverd' op het overdrachtpunt. Tussen de real-time-interface en de (logische) interface als bedoeld in de NC RfG dient de aangeslotene in een stuk telecommunicatie te voorzien die het op de real-time-interface van de netbeheerder op of nabij het overdrachtpunt ontvangen signaal of setpoint doorgeeft aan de (logische) interface als bedoeld in de NC RfG.

De specificaties van de Real Time Interface zijn gepubliceerd op de website van Netbeheer Nederland en elke netbeheerder verwijst op zijn eigen website naar die publicatie. Daarmee is invulling gegeven aan artikel 3.13, zesde lid en artikel 3.17, eerste lid van de Netcode elektriciteit. Voor elektriciteitsproductie-eenheden, aangesloten na de datum van publicatie van de specificaties, zou het aangeslotenen kunnen worden op de Real Time Interface en de in de specificaties voorgeschreven wijze van reageren op signalen daarmee een verplichte capabiliteit zijn. In de praktijk is vanzelfsprekend tijd nodig om de voor inzet van de Real Time Interface de benodigde infrastructuur te realiseren, zowel aan de zijde van de netbeheerder (signaaloverdracht tot aan overdrachtpunt) als aan de zijde van de aangeslotene (signaaloverdracht van overdrachtpunt naar ingangspoort van de elektriciteitsproductie-eenheid).

Het bereik van de Real Time Interface is vooralsnog dan ook beperkt: vooralsnog alleen op elektriciteitsproductie-eenheden van type B, die recent zijn aangesloten en waar de benodigde infrastructuur voorhanden is. Daarom benadrukken we de 'Real Time Interface' geen panacee is en dat de netbeheerder in staat moet zijn om op basis van alle middelen die hem ter beschikking staan om vermogen effectief (op afstand) aan te sturen, te bezien in hoeverre er regelbaar vermogen is. Het is om die reden dat de netbeheerders in haar zienswijze op het ontwerpbesluit hebben voorgesteld de definitie van regelbaar vermogen te verruimen. De netbeheerder zou het volledige technische arsenaal (ook bijvoorbeeld middels distributieautomatisering) dat hij tot zijn beschikking heeft om te voorkomen dat de belasting van het net op enig moment de technische capaciteit van het net overschrijdt in ogenschouw moeten nemen (pagina 4 zienswijze). Het beoogde doel van het ontwerpbesluit blijft met de door de netbeheerders voorgestelde definitie bereikbaar: meer congestiemanagement toepassen door verruiming van de definitie van regelbaar vermogen.

1) Welke uitdagingen hebben de netbeheerders ervaren met betrekking tot de pre-kwalificatie van de aangeslotenen met wie tot op heden congestiediensten zijn overeengekomen? Is de algemene indruk dat partijen zonder al te veel problemen het pre-kwalificatieproces kunnen doorlopen?

De prekwalificatie van een aansluiting is een administratief proces waarbij de netbeheerders een aantal basisvoorwaarden voor de deelname aan congestiemanagement controleren. Wanneer aanvragers aan de voorwaarden voldoen, pre-kwalificeren de netbeheerders de aansluiting voor deelname aan congestiemanagement. Deze check voeren de netbeheerders uit voor de verschillende soorten levering van congestiemanagementdiensten op een aansluiting: CBC, redispatch biedplichtcontracten en redispatch vrije biedingen. Bij de pre-kwalificatie wordt ook geverifieerd of de aangeslotene technisch in staat is een transportprognose in te dienen. Door pre-kwalificatie kan niet worden vastgesteld in welke mate aangeslotenen betrouwbare prognoses kunnen aanleveren, er wordt alleen getoetst op de technische mogelijkheid. Over het algemeen levert dit proces weinig problemen op voor aangeslotenen.

2) Hoe schat de netbeheerder in dat deze partijen ook daadwerkelijk de in contracten vastgelegde congestiediensten zullen leveren, indien de netbeheerder hierom verzoekt?

Kenmerk

BR-2024-2058

Datum

14 maart 2024

De netbeheerders vertrouwen er in de basis op dat partijen hun contracten voor het leveren van congestiediensten en afgeroepen door hen geplaatste biedingen zullen nakomen. Op dit moment hebben we nog onvoldoende praktijkervaring om iets te zeggen over de mate van nakoming van de gecontracteerde congestiediensten, aangezien we nog aan het begin van de implementatie van congestiemanagement staan.

Wel hebben de netbeheerders zorgen over een aantal situaties, waarbij de potentiële beschikbare flexibiliteit niet benut wordt of dat contracten mogelijk niet nageleefd kunnen worden. Eén van deze situaties betreft de situatie waarin flexibiliteit beschikbaar wordt gesteld via een onafhankelijke CSP (m.a.w. een CSP die niet de BRP van de aansluiting is). Acties van een onafhankelijke CSP hebben consequenties voor de betrokken BRP omdat de volumes die te voren gekocht/ingekocht zijn niet met de klant verrekend kunnen worden i.v.m. afwijkende meterstanden. De betrokken BRP eist dan ook dat hij eerst toestemming verleent voor een individuele actie van de CSP, zodat er een E-programmawijziging kan plaatsvinden. Omdat de afspraken tussen de CSP/klant/BRP en leveranciers nog niet goed georganiseerd zijn, komt dit nog niet goed van de grond. Dit onderwerp wordt door de netbeheerders en marktpartijen op dit moment verder uitgewerkt in het onderwerp "transfer of energy" in het MFF/BAS.

3) In hoeverre kan reeds na het afronden van het pre-kwalificatieproces worden vastgesteld dat een partij op betrouwbare wijze congestiediensten zal leveren? Welke aanvullende maatregelen treft de netbeheerder om dit bij deze specifieke aangesloten te waarborgen?

De netbeheerders kunnen na afronding van het pre-kwalificatieproces niet vaststellen of een partij op betrouwbare wijze congestiemanagementdiensten zal leveren. Een toets vooraf is hierop niet mogelijk. In het pre-kwalificatieproces worden vooral de netsituatie en klantdata bepaald en vastgesteld of een partij technisch gezien prognoses kan indienen. We kunnen als netbeheerders niet vooraf toetsen in hoeverre de aangesloten daadwerkelijk betrouwbare congestiediensten *kunnen* of zullen gaan leveren. Dit kan alleen achteraf bepaald worden door middel van validatie van levering.

In de praktijk constateren we dat op lang niet alle verzoeken tot het doen van biedingen in het operationele domein door aangesloten gereageerd wordt. Het betreft hier marktuitleg/operationele berichtgeving die op GOPACS geplaatst wordt of (specifiek door TenneT) op het Resin platform t.b.v. redispatchbiedingen. Het uitblijven van reacties heeft ongetwijfeld valide oorzaken¹, maar baart netbeheerders wel zorgen of in algemene zin aangesloten flexibiliteit kunnen en zullen leveren op momenten dat netbeheerders daar in het operationele domein (ten gevolge van onverwachte en onvoorziene gebeurtenissen) behoefte aan hebben. De uitvraag om opregelvermogen is al diverse keren niet in voldoende mate beantwoord, waardoor netbeheerders (gebalanceerde) redispatchacties niet konden uitvoeren.

Als een partij de gevraagde levering van congestiediensten niet nakomt dan kan dit zorgen voor acuut optredende overbelasting in het net. Deze acuut optredende overbelastingen zullen moeten worden opgelost door de netbeheerder. Dit zou kunnen op basis van direct schakelen op afstand, of in een uiterst geval, door het afschakelen van netdelen. Hierbij is het van belang te benadrukken dat niet per definitie de partij afgeschakeld wordt die zijn levering niet nakomt. De processen in het operationele,

¹ Er is voor een specifieke casus navraag gedaan bij één CSP waarom deze niet reageerde op het verzoek op GOPACS van Enexis. Deze CSP gaf aan niet te kijken naar aankondigingen kleiner dan 10 MW. Liander heeft vergelijkbare ervaringen.

Kenmerk
BR-2024-2058

Datum
14 maart 2024

(daadwerkelijk) real-time domein (zoals bijvoorbeeld het bescherm- en herstelplan van TenneT) zijn immers andere processen dan de afroep van CBCs of redispatch.

4) Met betrekking tot het antwoord onder vraag 3, kunnen de netbeheerders onderbouwen waarom deze aanvullende waarborgen/zekerheden niet reeds in het pre-kwalificatieproces zelf zijn opgenomen? Is het uitbreiden van de pre-kwalificatiecriteria langs deze lijnen wel voorzien?

Zoals hierboven aangegeven kan nooit vooraf met zekerheid vastgesteld worden of een partij altijd zal gaan leveren. Of een partij betrouwbaar congestiediensten levert, kan alleen over langere tijd in de praktijk vastgesteld worden door middel van validatie van levering. Het nu al uitbreiden van de prekwalificatie-criteria in een poging betrouwbaarheid-van-levering vast te kunnen stellen is dan ook niet opportuun.

5) Zijn er partijen die de pre-kwalificatie succesvol hebben doorlopen maar op een later moment toch door de netbeheerder beschouwd zijn als zijnde niet in staat om op betrouwbare basis congestiediensten te leveren? Zo ja, wat was/waren hiertoe de redenen?

Zie ook de antwoorden bij de vragen 2, 3 en 4. De ervaring tot nog toe is te summier om hier generieke uitspraken over te kunnen doen.

Bij de eerder genoemde verzoeken om flexibiliteit op het GOPACS- en het RESIN-platform is het wel voorgekomen dat een klant zich niet aan de afgeroepen levering van flexibiliteit hield. De oorzaak hiervoor bleek gelegen te zijn in een storing in het automatische mechanisme van de klant. Uit een incident kan het bewijs over het wel of niet in staat zijn tot betrouwbare levering niet worden geleverd. Netbeheerders en marktpartijen zijn (binnen MFF) in gesprek om gezamenlijke afspraken te maken over “validatie van levering” en daarnaast op het onderwerp “conflicterende biedingen”. Samen met het al eerder genoemde “transfer of energy”-traject kunnen die afspraken er toe leiden dat op termijn wellicht generiekere uitspraken kunnen worden gedaan over de betrouwbaarheid van levering in het algemeen en wellicht ook over de betrouwbaarheid van één aangeslotene in het bijzonder. Daarnaast willen we via het MFF ook borgen dat de verschillende marktrollen actief op een aansluiting kennis hebben van afgeroepen diensten door een andere marktrol op een aansluiting om te voorkomen dit kan zorgen voor niet levering van congestiemanagementdiensten.

6) Artikel 5 van het standaard template voor het capaciteitsbeperkingscontract voor verbruik heeft als titel “bevoegdheid tot afschakelen”. Lid 1 van dit artikel stelt het volgende: “ingeval van een tekortkoming aan de zijde van Contractant in de nakoming van de overeengekomen capaciteitsbeperking is Netbeheerder te allen tijde (dus ook in geval van overmacht) gerechtigd de in bijlage 1 nader aangeduide elektriciteitsaansluiting af te schakelen respectievelijk het transport hiervoor te beperken of onderbreken.” Is het zo dat voor alle partijen waarmee de netbeheerder reeds congestiediensten is overeengekomen, op het niveau van de individuele aansluitingen ook de technische maatregelen zijn getroffen om deze afschakeling mogelijk te maken? Zo ja, waar bestaan die technische maatregelen uit? Zo niet, hoe waarborgt de netbeheerder nu dan de netveiligheid?

Niet voor *alle* aangesloten en zijn de technische maatregelen getroffen om afschakeling mogelijk te maken bij niet-nakoming van levering. Of er technische maatregelen getroffen zijn, hangt af van de aard van de aangesloten en (verbruiker of invoeder) en de aansluitingen waar het om gaat. Er is een verschil tussen aangesloten en die invoeden en afnemen en binnen de invoeders weer tussen recent aangesloten en zij die al langere tijd geleden zijn aangesloten. En bij de recent aangesloten

Kenmerk

BR-2024-2058

Datum

14 maart 2024

productie kan weer onderscheid gemaakt worden tussen productie die is aangesloten met gebruikmaking van de vrijstellingen van het Besluit investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas en productie die 'gewoon' is aangesloten.

Bij grote invoeders die recent zijn aangesloten, is het op afstand schakelbaar maken van de aansluiting bij de meeste netbeheerders standaard. Productie die wordt aangesloten met gebruikmaking van de vrijstellingen van het Besluit investeringsplan en kwaliteit zijn bij alle netbeheerders voorzien van de mogelijkheid om snel en selectief productie af te kunnen schakelen. Bij invoeders die al langer aangesloten zijn op het net, is deze mogelijkheid er over het algemeen nog niet.

Voor verbruikers stellen de netbeheerders op moment van schrijven intern beleid op om technische maatregelen te nemen ten behoeve van op afstand afschakelbaarheid. Sommige netbeheerders vereisen op dit moment al dat verbruikers op afstand afschakelbaar zijn. Voor verbruikers zal het afschakelen echter vele male ingrijpender zijn dan dat het voor invoeders is. Indien afschakelen van verbruikers noodzakelijk is, is vooral de vraag de vraag van belang voor welke verbruikers dit veilig en verantwoord gedaan kan worden.

De relatie tussen aangeslotenen die congestiediensten leveren enerzijds en aangeslotenen die afgeschakeld kunnen worden anderzijds hoeft niet één op één te zijn. Dat het antwoord op de eerste vraag "nee" is, is dan ook geen probleem. Zoals we eerder al betoogd hebben is de crux dat de netbeheerder over voldoende technische middelen moet kunnen beschikken om de veiligheid van het net te waarborgen. Die technische middelen hoeven niet persé geleverd te worden door de partijen die congestiediensten leveren.

Met betrekking tot **nieuwe / toekomstige partijen** die congestiediensten kunnen leveren maar waarvoor tot op heden nog niet altijd een congestie-contract overeenkomstig Bijlage 11 of Bijlage 12 is overeengekomen:

7) De ACM begrijpt dat duurzame elektriciteitsopwek-projecten van 1 MW en hoger verplicht een zgn. "real time interface" (RTI) addendum tekenen bij de ATO. Per wanneer geldt deze verplichting?

Zoals eerder gesteld heeft de Real Time Interface betrekking op het aansturen van het opgewekte vermogen door elektriciteitsproductie-eenheden van type B. Deze eenheden zijn, letterlijk per definitie, niet aangesloten op het net van TenneT. Het genoemde addendum heeft dan ook alleen betrekking op aangesloten productie-eenheden op de regionale netten.

Voor de overige netbeheerders geldt dat zij in de loop van dit jaar het genoemde addendum in de af te sluiten aansluit- en transportovereenkomsten voor nieuwe aansluitingen zullen opnemen.

8) Per wanneer verwachten de netbeheerders om op grond van deze technische maatregel partijen te kunnen beperken?

De afspraken (over communicatieprotocollen en te gebruiken apparatuur) die tezamen de Real Time Interface vormen maken het mogelijk om het opgewekte vermogen door elektriciteitsproductie-eenheden van type B aan te sturen. Om dat in de praktijk te kunnen dient ook de benodigde infrastructuur gerealiseerd te worden, oftewel, de mogelijkheid voor de netbeheerder om een signaal

Kenmerk

BR-2024-2058

Datum

14 maart 2024

tot aan het overdrachtpunt te brengen en de mogelijkheid voor de aangeslotene om het op het overdrachtpunt aangeboden signaal te leiden naar de ingangspoort van de elektriciteitsproductie-eenheid. Het addendum verplicht aangeslotene en netbeheerder om deze infrastructuur voor de betreffende aansluiting te realiseren.

Het realiseren van de benodigde infrastructuur (wat geregeld en verplicht wordt middels het addendum) moet onderscheiden worden van het vervolgens *inzetten* van de functionaliteit die de infrastructuur biedt. Deze inzet kan in ieder geval geschieden op basis van vrijwilligheid. Netbeheerder en aangeslotene kunnen afspreken dat bij afroep van een capaciteitsbeperkingscontract de netbeheerder via de Real Time Interface de afgesproken beperking realiseert. Netbeheerder en aangeslotene kunnen ook afspreken dat de aangeslotene de beperking zelf realiseert, maar dat de netbeheerder de beperking alsnog via de Real Time Interface realiseert indien de aangeslotene verzuimt de beperking te realiseren. Deze inzet kan ook dwingend geschieden als gevolg van de bepalingen in de Netcode elektriciteit ter implementatie van de vrijstellingen van het Besluit investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas. Onduidelijk is of inzet bij congestiemanagement ook dwingend kan geschieden.

De inzet van de Real Time Interface kan zodra de benodigde infrastructuur is gerealiseerd. Daar waar die infrastructuur vandaag aanwezig is, kan de inzet vandaag plaatsvinden. Daadwerkelijke inzet is afhankelijk van wel of niet gemaakte afspraken en van aanwezigheid van toepasselijke regelgeving.

Voor TenneT geldt dat de Real Time Interface een maatregel is die hen in het eigen net niet ter beschikking staat. Wellicht dat in de toekomst de Real Time Interface uitgebreid kan worden om ook functionaliteit van elektriciteitsproductie-eenheden van type D aan te kunnen sturen. Maar zover is het nog niet.

TenneT heeft wel andere schakelmogelijkheden richting aangeslotenen die beschikken over een elektriciteitsproductie-eenheid van type D, bijvoorbeeld door middel van een op afstand bedienbare vermogensschakelaar of voor de op dit moment nieuwere RES aansluitingen (op basis van de RfG) ook via een directe interface.

TenneT heeft deze bestaande productieaansluitingen in het TenneT net overigens wel meegenomen in de definitie van regelbaar vermogen in de gepubliceerde congestiemanagementonderzoeken met betrekking tot invoeding. Daarnaast is deze informatie ook aan de RNBs uitgevraagd tijdens de congestiemanagementonderzoeken met betrekking tot invoeding en deze meegenomen in de definitie van regelbaar vermogen.

9) In het congestierapport verduidelijkt de netbeheerder hoeveel congestie-volumes op welke termijn verwacht worden. In de praktijk acht de netbeheerders dat een minimum hoeveelheid regelbaar vermogen vereist is om deze fysieke congestie op te lossen.

a. Zijn er tot op heden situaties ontstaan dat de netbeheerder congestie-diensten (capaciteitsbeperking en/of redispatch) heeft ingezet en deze diensten niet of in onvoldoende mate werden geleverd? Zo ja, kunnen de netbeheerder dit gemotiveerd aangeven?

Bij het antwoord op vraag 3 is al aangegeven dat niet alle verzoeken om flexibiliteit op GOPACS of RESIN tot een respons van aangeslotenen leidt. In die zin worden congestie-diensten dan inderdaad in onvoldoende mate geleverd en moet een netbeheerder op een andere wijze de operationele problemen oplossen.

Kenmerk

BR-2024-2058

Datum

14 maart 2024

Een andere invalshoek is of een afgesproken/afgeroepen congestiedienst in voldoende mate geleverd wordt. Het is niet altijd eenvoudig om eenduidig vast te stellen of een congestiedienst geleverd wordt. Dit geldt met name voor redispatchbiedingen. Bij het afroepen van een capaciteitsbeperking volstaat immers de meting om vast te stellen of de aangeslotene binnen de opgelegde beperking op het gecontracteerde transport vermogen (GTV) is gebleven. Voor het kunnen vaststellen van levering bij redispatch zijn afspraken met marktpartijen nodig. Hier refereerden we al aan in het antwoord op vraag 5. Netbeheerders en marktpartijen zijn (binnen MFF) in gesprek om gezamenlijke afspraken te maken over “validatie van levering” en “conflicterende biedingen”. Samen met het al eerder genoemde “transfer of energy”-traject kunnen die afspraken er toe leiden dat op termijn wellicht generiekere uitspraken kunnen worden gedaan over de betrouwbaarheid van levering in het algemeen en wellicht ook over de betrouwbaarheid van levering van één aangeslotene in het bijzonder en daarnaast voor de verschillende marktrollen actief op een aansluiting.

b. Welke inkoopfactor hanteren de netbeheerders om dit risico te ondervangen? Hoe verschilt deze inkoopfactor voor verschillende producten en voor verschillende gebieden?

Het risico op niet-levering van congestiediensten maakt op dit moment geen onderdeel uit van de gehanteerde inkoopfactor. De inkoopfactor dient om het risico met betrekking tot onnauwkeurige/onjuiste forecast (vanwege onvolledige/onjuiste prognoses van klanten) te mitigeren in de congestiemanagementonderzoeken en heeft in het congestie onderzoek met name impact op de financiële grens, welke los staat van de operationele uitvoering van het congestiemanagementproces. Het inprijzen van risico op niet-levering zal tot een verdere verhoging van de inkoopfactor leiden.

Het is ook belangrijk te benadrukken dat de congestiemanagementonderzoeken een ander doel hebben dan het operationeel uitvoeren van congestiemanagement en zich ook afspelen in een ander tijdsdomein. Waar in congestiemanagementonderzoeken aannames gedaan moeten worden over de afroep van congestiemanagementdiensten, zullen deze daadwerkelijk geactiveerd worden in de operatie. In de operatie wordt geen “inkoopfactor” gebruikt, er wordt een probleem geconstateerd en daarbij wordt een oplossing gezocht, waarbij rekening gehouden wordt met de vermaasheid in het net (m.a.w. in een sterk vermaasd net zal je meer moeten MW moeten afroepen, om een probleem op te kunnen lossen).

Hierbij is in de operatie de mate van voorspelbaarheid in het actuele tijdsdomein een belangrijk punt. Die voorspelbaarheid blijkt pas in tijdens de operationele uitvoering en is lastig zijn mee te nemen in de congestiemanagementonderzoeken. TenneT heeft bijvoorbeeld te maken met vermaasde netten, impact vanuit het buitenland, beslissingen die partijen nemen in de verschillende markten, etc.

Uit eerdere uitingen van de ACM leiden wij af dat de ACM veronderstelt dat de enige onzekerheid die de netbeheerders tegenkomen bij de inzet van congestiemanagement, gerelateerd is aan de niet-nakoming van afspraken met aangeslotenen over te leveren congestiemanagementdiensten. Deze veronderstelling blijkt reeds uit het document ‘Evaluatie congestiemanagement’ van 25 september 2023 (kenmerk: ACM/UIT/604592), waar bovenaan pagina 4 het volgende wordt gesteld:

De ACM stelt vast dat de netbeheerders een relatief hoge inkoopfactor voor regelbaar vermogen hanteren om voldoende zekerheid te hebben dat het vermogen ook daadwerkelijk zal worden geleverd. Door de betrouwbaarheid van levering van congestiemanagementdiensten via de financiële prikkels en het prekwalificatieproces te verhogen, zal het naar verwachting niet langer nodig zijn om

Kenmerk

BR-2024-2058

Datum

14 maart 2024

iedere MW(h) meermaals te contracteren en ontstaat er in de toekomst meer ruimte om transportcapaciteit te vergeven.

De kennelijk door de ACM gemaakte veronderstelling is onjuist. Niet-nakoming van door aangesloten aangeboden congestiemanagementdiensten is weliswaar een van de mogelijke oorzaken van overbelasting, maar niet de belangrijkste. Omdat congestiemanagementdiensten vooraf worden afgeroepen, is er ook het (veel grotere) risico van een mismatch tussen de prognose en het werkelijk optreden van transportpieken. Om hierop te anticiperen moeten netbeheerders van tevoren meer congestieregelvermogen afroep (om zeker te zijn dat de transportpiek wordt gereduceerd). Tevens moet rekening gehouden worden met onverwachte markttransacties (bijvoorbeeld partijen die op de passieve onbalansmarkt handelen). Dat betekent dat de verwachte transportpiek door de inzet van congestiemanagementdiensten naar minder dan 100% van de aanwezige transportcapaciteit moet worden teruggebracht in de operatie. Om deze (en andere) onzekerheden te mitigeren hanteren de netbeheerders een inkoopfactor in de congestiemanagementonderzoeken.

Zoals aangegeven is inkoopfactor niet gerelateerd aan het risico van niet-levering, zodat de vraag ('Welke inkoopfactor hanteren de netbeheerders om dit risico te ondervangen?') beantwoord kan worden met '1'. Immers, de inkoopfactor wordt gehanteerd om een samenstel van onzekerheden te mitigeren, waarbij op dit moment vooral gekeken wordt naar andere onzekerheden. De komende jaren zullen de netbeheerders ervaring opdoen welke inkoopfactor in welke situaties het meest passend is. Het is daarbij een illusie dat de inkoopfactor 'niet langer nodig zal zijn' als de betrouwbaarheid van levering van congestiemanagementdiensten wordt verhoogd. Sterker: wanneer inderdaad blijkt dat partijen hun toegezegde congestiediensten niet leveren, zal de inkoopfactor opwaarts moeten worden bijgesteld.

Met betrekking tot het 'elektronisch stuursignaal'

10) Het is nog niet goed mogelijk om vanuit de netbeheerders met een elektronisch stuursignaal een aangeslotene aan te sturen. Ieder signaal vanuit de netbeheerder gaat slechts tot het overdrachtpunt van de aansluiting en het is vervolgens aan de aangeslotene om dit signaal te vertalen naar een daadwerkelijke reactie op de aansluiting. Een meer directe aansturing wordt uitgewerkt in het kader van de real time interface (RTI), maar de RTI is volgens de netbeheerders nadrukkelijk niet bedoeld voor het activeren van congestie-diensten. Vanuit die achtergrond:

a. Wat bedoelen de netbeheerders met 'een elektronisch sturingssignaal dat door de netbeheerder kan worden aangestuurd'?

Allereerst willen we opmerken dat de frase "Een meer directe aansturing wordt uitgewerkt in het kader van de real time interface (RTI)" niet juist is. Zoals hierboven al aangehaald is het doorgeleiden van het door de netbeheerder op het overdrachtpunt aangeboden signaal naar de ingangspoort van de elektriciteitsproductie-eenheid de verantwoordelijkheid van de aangeslotene. Los daarvan: met een elektronisch sturingssignaal bedoelen de netbeheerders een elektronisch telecommunicatiesignaal dat door de netbeheerder verstuurd wordt met als oogmerk een verandering van de transportbelasting bij de aangesloten. Dit kan gebeuren door middel van verschillende technische oplossingen, waaronder bijvoorbeeld de RTI, maar ook door middel van op afstand bedienbare vermogensschakelaars, etc.

Kenmerk

BR-2024-2058

Datum

14 maart 2024

b. Wanneer is in het kader van het activeren van congestiediensten aan dit criterium voldaan?

Het elektronisch stuursignaal heeft volgens de netbeheerders geen noodzakelijke functie bij het in de dagdagelijkse operatie activeren van congestiediensten. Daar kan het eventueel in de toekomst voor gebruikt worden, maar primair blijft het leveren van de congestiemanagementdienst de verantwoordelijkheid van de aangeslotene. Het elektronisch stuursignaal, of beter, stuurbaar vermogen, is het vermogen dat een netbeheerder ten dienste staat om in de uitvoeringsfase dreigende overbelasting van het net te voorkomen. Zoals we in de inleiding bij deze antwoorden al schrijven gaat het er om dat in alle gevallen waarin er in real-time nog transportproblemen worden ervaren, deze problemen moeten worden opgelost. Om die problemen op te lossen heeft de netbeheerder technische middelen nodig om te sturen, heeft de netbeheerder technische middelen nodig om belasting of invoeding af te schakelen of de belasting dan wel invoeding te verminderen of vermeerderen. Het stuurbaar zijn van vermogen heeft geen relatie met het activeren van congestiediensten.

c. Acht de netbeheerder het in alle gevallen noodzakelijk dat de partij waarbij de congestiedienst wordt gecontracteerd, ook zelf benodigde stuurbaarheid meeneemt, of is het voldoende indien er in het betreffende netgebied voldoende stuurbaarheid aanwezig is? Bestaat er hierbij een verschil tussen producenten en verbruikers van elektriciteit?

Zoals gezegd is er geen directe relatie tussen stuurbaar vermogen en het contracteren van congestiediensten. Dat betekent dat voor het identificeren van regelbaar vermogen in een congestiegebied alle opgesteld vermogen van aangeslotenen dat aan het stuurbaarheids criterium voldoet, wordt opgeteld. Het is dus inderdaad voldoende indien er in het desbetreffende netgebied voldoende stuurbaarheid aanwezig is. Zoals aangegeven in onze zienswijze stellen de netbeheerders voor om de definitie te verruimen door ook de stuurbaarheid van het net (nabij klantaansluitingen die kunnen worden afgeschakeld) hieronder te laten vallen.

Overigens moeten hiervan geen wonderen worden verwacht. Zeker in situaties van afnamecongestie blijkt de stuurbaarheid van aangeslotenen zeer beperkt en kunnen afnemers niet zomaar vanuit het net worden afgeschakeld, naast het feit dat de flexibiliteit dmv redispatch en CBCs bij afnemers ook beperkt is. Zoals hierboven aangegeven achten de netbeheerders het wenselijk wanneer de ACM hierover nadere duiding geeft. Specifiek gaat het dan om de vraag welke afnemers netbeheerders 'stuurbaar' mogen achten.

11) Welke aanvullende prikkels, anders dan het elektronisch sturingssignaal, zouden de netbeheerders nodig achten ten aanzien van individuele partijen om naleving van ingezette congestiediensten voldoende te waarborgen? Hoe voorzien de netbeheerders in de nabije toekomst de eerder genoemde afschakelbaarheid van aangeslotenen te waarborgen?

Los van het feit dat het elektronisch stuursignaal niet de functie heeft om naleving van ingezette congestiediensten te waarborgen maar om in te kunnen grijpen indien nodig in situaties van acuut dreigende overbelasting van het net, willen de netbeheerders graag in gesprek met de ACM om mogelijkheden voor aanvullende eisen aan aanbieders van congestiediensten te verkennen. In de context van dit informatieverzoek en gegeven de korte reactietermijn is het niet mogelijk om op dit moment hierop te preluderen.

Termijn congestie-onderzoek

Kenmerk

BR-2024-2058

Datum

14 maart 2024

De gezamenlijke netbeheerders geven aan dat een termijn van 6 maanden voor het uitvoeren van congestieonderzoeken in veel gevallen te kort zal zijn. Zij stellen voor dat de netbeheerder hier gemotiveerd van mag afwijken tot maximaal 12 maanden. In dat kader stelt de ACM de volgende vragen.

12) Geef op hoofdlijnen aan welke verschillende stappen plaatsvinden gedurende een congestieonderzoek.

Netbeheer Nederland stelt voorop dat het verzoek om niet standaard een termijn van 6 maanden te hanteren voor een onderzoek maar ruimte te laten voor een maximale termijn van 12 maanden, ingegeven is door de huidige (en in de nabije toekomst nog voorzienbare) ervaring dat onderzoeken geregeld een langere periode in beslag nemen dan 6 maanden.

Het congestie-onderzoek wordt gedaan om vast te stellen hoeveel flexibiliteit er in een net beschikbaar is en betrouwbaar ingezet kan worden, zodat er een goed beeld ontstaat hoeveel de netbeheerder boven de transportcapaciteit het net kan worden aangesloten. Het doel van het onderzoek is tweeledig: zoveel mogelijk extra klanten kunnen aansluiting zónder de betrouwbaarheid en de veiligheid van het net in gevaar te brengen. Het naar onze mening dan ook in ieders belang dat het onderzoek goed wordt uitgevoerd. En eveneens is het in ieders belang dat de nadruk daarbij meer ligt op een goede uitvoering van het onderzoek dan op een snelle uitvoering van het onderzoek.

We dringen er dan ook nogmaals op aan dat een termijn van 6 maanden als richtlijn een goede insteek is, maar dat er ruimte moet zijn voor een langere termijn. Het zou niet zo moeten zijn dat als een netbeheerder, om welke reden dan ook, na 6 maanden nog niet gereed is het met onderzoek, hij toch extra transportrechten moet uitgeven. Omdat het onderzoek nog niet is afgerond is onbekend hoeveel flexibiliteit exact beschikbaar is en hoeveel extra transport veilig geaccommodeerd kan worden. Het hanteren van een rigide grens voor de periode van het doen van een congestieonderzoek en het daarna hanteren van een rigide technische grens (want niet gebaseerd op het congestieonderzoek) leidt tot grote risico's voor de veiligheid en betrouwbaarheid van het net.

Achterliggende oorzaken voor de noodzaak van langere doorlooptijden dan zes maanden zijn:

- de complexiteit van de congestiegebieden (bijvoorbeeld bij vermaasde netten).
- de hoeveelheid onderzoeken per netbeheerder die gelijktijdig lopen.
- de arbeidsintensiviteit van het doen van een goede marktverkenning waarbij informatiesessies en bilaterale gesprekken gevoerd moeten worden.
- de beperkte resources van netstrategen en medewerkers die de marktverkenning verzorgen. Ook speelt mee dat de betreffende resources vaak betrokken zijn bij de nadere uitwerking van congestiemanagement, de standaardisatie van productontwikkeling, het ontwerp van en de implementatie van de nieuwe systemen om congestiemanagement uit te voeren.
- Complexiteit door voortdurende aanpassingen (gewijzigde netsituaties) in het net door grootschalige investeringen (speelt met name ook bij middenspanningsnetten)
- Netplanning in middenspanningsnetten is in hoge mate gebaseerd op modellen, en niet op netmetingen. Dit vereist veel handwerk van netstrategen.

Netbeheer Nederland benadrukt dat de netbeheerders het van groot belang vinden dat de onderzoeken redelijke doorlooptijden hebben zodat marktpartijen binnen redelijke termijnen worden geïnformeerd over de (on)mogelijkheden van toegang tot het net.

Kenmerk
BR-2024-2058

Datum
14 maart 2024

Hieronder geven we specifiekere informatie over de stappen in een congestieonderzoek zodat de ACM een beter zicht verkrijgt over het verloop van het onderzoek en de factoren die daarbij een rol kunnen spelen.

De stappen op hoofdlijnen in een congestieonderzoek zijn als volgt:

1. Data-aanlevering/-verzameling ten behoeve van netanalyse, maar ook ten behoeve van de marktverkenning (data van marktpartijen die mogelijk diensten kunnen aanbieden)
2. Netanalyse (eerste analyse en na marktverkenning een verdiepende analyse)
3. Marktconsultatie- en marktanalyse
4. Synthese en opstellen rapportage
5. Voorbereiden publicatie en stakeholder management

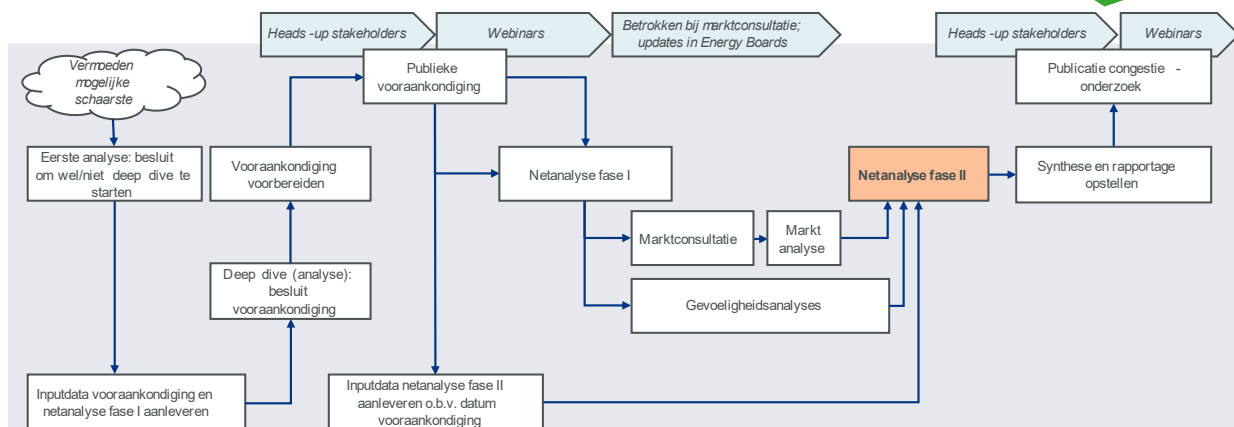
Alle netbeheerders zullen de stappen in een congestieonderzoek net anders benoemen en indelen of op een ander aggregatieniveau (in meer of minder detail) weergeven. Maar in essentie zijn de belangrijkste blokken: data-aanlevering, technische analyse, marktverkenning en rapporteren.

Ter illustratie staat hieronder het proces op hoofdlijnen van TenneT en de procesplaat van Liander.

Proces van TenneT op hoofdlijnen:

Proces congestieonderzoeken

Hoog over schematische weergave van het proces
Blokgroottes niet representatief voor doorlooptijden

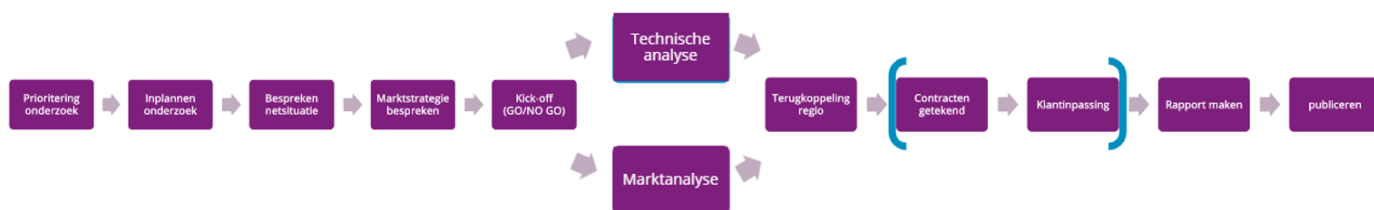
Procesvoorbeeld van Liander:

Kenmerk

BR-2024-2058

Datum

14 maart 2024

De sub-vragen 12 a tot en met 12 d zullen om meerdere redenen niet in detail beantwoord worden. Ten eerste omdat de gegeven tijdspanne voor het beantwoorden van dit informatieverzoek te kort is om de informatie per netbeheerder aan het papier toe te vertrouwen. Ten tweede omdat de informatie per netbeheerder enigszins zal verschillen en er daarom ook geen eenduidige conclusies uit getrokken kunnen worden. Ten derde omdat de doorlooptijden van de verschillende processtappen ook per onderzoek verschilt.

Netbeheer Nederland wil bij de processtappen data-aanlevering en marktverkenning nog enkele opmerkingen maken.

Data-aanlevering

Bij de data-aanlevering/verzameling ervaren de netbeheerders de volgende factoren die tijd kosten:

1. Precisering data-uitvraag door de bovenliggende netbeheerder, voorkomen van interpretatieverschillen en daarom is het in enkele gevallen nodig om de data te verbeteren gedurende het proces (verschillende iteratieslagen om de datakwaliteit van benodigde transportcapaciteit te bepalen). Deze fase in het onderzoek kan om deze redenen tot drie maanden tijd in beslag nemen. Een andere factor dat een rol speelt is dat de onderliggende netbeheerder de offerte-acceptatie termijn moet afwachten alvorens de benodigde transportcapaciteit te kunnen vaststellen.
2. Bij de aanlevering van data gerelateerd aan klanten voor een goede marktverkenning dient na gegaan te worden of die data geen vertrouwelijk karakter heeft en uitgewisseld kan worden.

Netbeheer Nederland vermoedt dat de achterliggende informatiebehoefte van de ACM is om zicht te krijgen of er nog versnellingspotentieel in het proces zit om een congestieonderzoek op te leveren. Versnellingspotentieel lijkt aanwezig te zijn in de vorm van:

1. geautomatiseerde data-uitwisseling tussen betrokken netbeheerders bij een congestieonderzoek, en
2. het automatiseren van de netberekeningen.

In de praktijk ervaren we dat de data-uitwisseling een behoorlijke doorlooptijd kan hebben. Er wordt nog gewerkt om gestandaardiseerde en geautomatiseerde data-uitwisseling en automatiseren

Kenmerk

BR-2024-2058

Datum

14 maart 2024

netberekeningen mogelijk te maken. Het is ook nog niet te zeggen hoeveel versnelling hiermee gerealiseerd kan worden. Omdat het project voor geautomatiseerde data-uitwisseling en netberekeningen nog loopt, is het niet mogelijk om deze versnellingsoptie gelijk in te zetten vanaf moment van inwerkingtreding van de aangepaste code. Daarom pleiten we ervoor om het verzoek van Netbeheer Nederland te volgen inzake de termijnen waarbij de netbeheerders de mogelijkheid hebben om, indien nodig en na melding bij de ACM, in plaats van een zes maanden termijn een twaalf maanden termijn aan te houden.

Marktverkenning en contractering:

Bij het onderzoek naar de mogelijkheden van aangesloten en naar het kunnen leveren van congestiemanagementdiensten moeten meerdere werkzaamheden worden uitgevoerd:

1. analyse van aangesloten en die onder de verplichte deelname van congestiemanagement (kunnen) vallen
2. organiseren van webinars / stakeholder bijeenkomsten
3. individuele consultatie van aangesloten en die potentieel diensten kunnen leveren
4. validatie van aangeboden diensten: juiste locatie, juiste momenten voor oplossen congestie
5. contracteren van diensten

Tijdens de marktverkenning en de gesprekken met mogelijke partijen die congestiemanagement-diensten zouden kunnen leveren, is met regelmaat sprake van vertraging als gevolg van relatieve onbekendheid van de mogelijkheden aan de zijde van de partijen en besluitvorming over de contracten. Daarnaast is het ook zo dat de onderhandelingen niet altijd leiden tot contracten vanwege bijvoorbeeld andere opties die partijen hebben in andere markten (bijvoorbeeld de balansmarkt) en het niet kunnen overeenkomen van de prijs voor de te leveren diensten.

a. Geef daarbij per stap aan wat de werkzaamheden zijn en wat de gemiddelde benodigde tijd hiervoor is.

b. Geef daarbij per stap aan wat bepalende factoren zijn voor de gemiddelde benodigde tijd.

c. Geef per stap aan in hoeverre de netbeheerder hierbij afhankelijk is van informatie van anderen (zoals andere netbeheerders of marktpartijen).

d. Geef aan of er momenten gedurende het congestieonderzoek zijn waarbij er tijdelijk niet aan het congestierapport verder kan worden gewerkt (bijvoorbeeld omdat gewacht moet worden op benodigde data of een reactie op vragen/verzoeken aan derden.

- **i. Zo ja, welke momenten zijn dit en hoelang duren deze gemiddeld?**

13) Geef aan wat de belangrijkste verschillen in werkzaamheden en doorlooptijden zijn tussen een congestie-onderzoek in een afnamecongestiegebied en een invoedingscongestiegebied.

a. Licht toe of het schrappen van het marktonderzoek uit het congestie-onderzoek bij invoedingscongestie mogelijk zou zijn en, zo ja, of dit de doorlooptijd van het congestieonderzoek zou kunnen versnellen.

Netbeheer Nederland benadrukt dat het in zijn geheel schrappen van het marktonderzoek uit congestie-onderzoek bij invoedingscongestie niet mogelijk is, als het doel van het onderzoek is om aangesloten duidelijkheid te bieden of en in welke mate congestiemanagement wel of niet

Kenmerk

BR-2024-2058

Datum

14 maart 2024

toepasbaar is. Het marktonderzoek kan bij invoedingscongestie wel een beperktere scope hebben dan bij afnamecongestie en daarom minder tijd in beslag nemen.

Voor invoeding geldt dat de netbeheerder ook niet-marktgebaseerde redispatch mag toepassen wanneer de congestie veroorzaakt wordt door nieuwe verzoeken om het doen van een aanbod voor transport. Met het in behandeling zijnde voorstel BR-2023-1977, d.d. 13 november 2023 (ACM-dossier ACM/23/18622) wordt de verplichting tot het aanbieden van congestiemanagementdiensten nader geëxpliciteerd. Een besluit op dit voorstel kan er ook toe leiden dat het marktonderzoek voor invoedingscongestie korter kan worden dan het nu is. In dit voorstel is een maand opgenomen voor de aankondiging welk soort aanbod een netbeheerder verwacht en vervolgens drie maanden voor het eerste doen van een aanbod voor het leveren van een congestiedienst. Vervolgens is er niet een harde termijn opgenomen voor het komen tot een overeenkomst, maar het moge duidelijk zijn dat ook hier tijd mee gemoeid is.

Het schrappen van het marktonderzoek bij invoedingscongestie zal naar verwachting van de netbeheerders dan ook niet heel veel tijdswinst opleveren. Het proces van het doen van een aanbod voor een congestiedienst en het komen tot een overeenkomst zodat de flexibiliteit daadwerkelijk beschikbaar is, kosten op zichzelf al makkelijk 6 maanden. De netbeheerders zullen gelet op hun visie op de definitie van regelbaar vermogen in de context van het borgen van de netveiligheid niet enkel kunnen vertrouwen op het *bestaan* van de verplichting voor invoeders, maar zullen uit moeten gaan van daadwerkelijke beschikbare flexibiliteit.

14) Geef aan of de gemiddelde doorlooptijd van congestieonderzoeken verkort zou kunnen worden door het moment waarop wordt gestart met een congestie-onderzoek naar voren te halen (bijvoorbeeld door te beginnen met een congestie-onderzoek wanneer congestie wordt verwacht op basis van het investeringsplan (artikel 9.7)).

Naar de mening van Netbeheer Nederland wordt de doorlooptijd van een onderzoek niet verkort door het eerder starten met het onderzoek. Congestie-onderzoek vindt daarnaast plaats aan de hand van daadwerkelijke aanvragen, het investeringsplan baseert zich op economische groeimodellen. Zeker in vermaasde netten of netten met spanningsproblematiek is de locatie van de aanvraag daarnaast bepalend.

Op korte termijn zou het eerder starten met onderzoek voor de vooraankondiging, de werklust extreem verhogen. Naast alle lopende onderzoeken zouden dan ook 'voorbereidende onderzoeken' gestart moeten worden in gebieden waar over 1 of 2 jaar congestie verwacht wordt en we pleiten daar dan ook zeker niet voor.

Termijn overgangsbepaling

15) Geef aan welke stappen er door de netbeheerder genomen dienen te worden om een bestaand congestierapport aan te passen, opdat deze in overeenstemming zou zijn met de door de ACM in het ontwerpbesluit opgenomen aangepaste definitie van regelbaar vermogen en de technische grens.

Bij een herziening van de afgeronde onderzoeken zullen alle stappen in het proces moeten worden doorlopen. De data over benodigde transportcapaciteit zal moeten worden bijgesteld naar de meest recente prognoses. De klantdata moet ook worden bijgesteld omdat deze gewijzigd kan zijn in de tijd tussen het oorspronkelijke onderzoeksrapport en de herziening daarvan. Daarnaast zullen de

Kenmerk

BR-2024-2058

Datum

14 maart 2024

netbeheerders een hernieuwde marktconsultatie willen starten om te onderzoeken of er meer gegadigden zijn om congestiemanagementdiensten aan te bieden; ook bij partijen die op de wachtlijst staan (wachtende partijen zijn niet in alle gevallen meegenomen in de oorspronkelijke onderzoeken). Ook verbeteringen in de methodiek (bijvoorbeeld niet werken met steekjaren maar voor alle jaren in de congestieperiode) willen de netbeheerders verwerken bij de herijking van de onderzoeken. Geconcludeerd moet worden dat bestaande onderzoeken een vergelijkbare doorlooptijd zullen hebben als het uitvoeren van nieuwe onderzoeken.

a. Geef hierbij per stap aan wat de werkzaamheden zijn en wat de gemiddelde benodigde tijd hiervoor is.

Zie het antwoord hierboven.

b. Geef per stap aan wat de bepalende factoren zijn voor de gemiddelde benodigde tijd, zoals bedoeld onder a.

Zie het antwoord hierboven.

c. Licht toe in hoeverre de hoeveelheid congestie-onderzoeken die gelijktijdig moeten plaatsvinden bepalend is voor de benodigde doorlooptijd van een individueel onderzoek.

Zoals toegelicht bij het antwoord op vraag 12 is er sprake van kritieke resources zoals netstrategen en 'marktverkenner' voor het doen van de onderzoeken. Deze resources zullen ingezet worden voor het doen van de lopende onderzoeken en ingezet moeten worden voor het herijken van de bestaande onderzoeken. Overigens zijn dit dezelfde mensen die ook ingezet worden bij het doorrekenen van nieuwe transportverzoeken van klanten, de inpasbaarheid van NFAs etc. De in te zetten mensen zijn beperkt in aantal en daarom zal de doorlooptijd van onderzoeken langer duren indien deze mensen gelijktijdig aan meerdere onderzoeken moeten werken.

Omvang openstaande MS-onderzoeken Liander

Specifiek voor Liander geldt de volgende problematiek. Liander is momenteel bezig met het herzien van eerder afgegeven transportbeperkingen en de daaraan gekoppelde onderzoeken. De focus verplaatst zich momenteel van stationsknooppunten naar knooppunten in de middenspanningsnetten. Analyse van deze netten brengt vaak een extra niveau van complicatie met zich mee doordat netmetingen, netautomatisering, vermazing en vaker opspelende spanningsproblematiek meer handmatig analyzewerk vereisen.

De aantallen die hierbij een rol spelen, zijn aanzienlijk, vooral op het middenspanningsnet. Op dit moment staan er bij Liander bijna 1000 eerder geïdentificeerde knooppunten (congestie door opwek en afname zijn hierbij gescheiden onderzoeken) open voor herziening, vaak na een 'congestieonderzoek oude stijl'. Het herzien van deze onderzoeken omvat meestal handmatige actualiseringen van netmodellen op basis van de laatste inzichten, het opnieuw bevragen van aangesloten en het voeren van onderhandelingen. De schaarse resources die hierbij betrokken zijn, zijn vaak dezelfde personen die zich bezighouden met het aansluiten van nieuwe klanten en de uitbreiding van het net. Tegelijkertijd blijft door oplopende transportschaarste het aantal nog te starten onderzoeken op hoog tempo oplopen.

Om de onderzoeken te versnellen, werkt Liander aan het uitbreiden van automatisering van netanalyses en het opleiden van gespecialiseerd personeel in een krappe arbeidsmarkt. Dit vergt

Kenmerk
BR-2024-2058

Datum
14 maart 2024

echter tijd. Bovendien is het vaak essentieel om bij de toepassing van congestiemanagement nieuwe netverbindingen te realiseren. Ook hier is er schaarste, omdat de vraag naar resources concurreert met de personen die zich al bezighouden met het uitbreiden en onderhouden van bestaande netten.

16) Licht toe in hoeverre er verschillen zitten in de werkzaamheden en de doorlooptijden die gemiddeld benodigd zullen zijn voor de herziening van een bestaand invoedings- en afnamecongestieonderzoek op basis van de door de ACM voorgestelde aangepaste definitie van regelbaar vermogen en de technische grens.

a. Licht toe of het schrappen van het marktonderzoek uit het congestie-onderzoek bij invoedingscongestie zal bijdragen aan het versnellen van de doorlooptijd van een herziening van dit onderzoek.

Netbeheer Nederland verwijst voor het antwoord op deze vraag naar vraag 13. De gevolgen van het schrappen van het marktonderzoek bij invoedingscongestie zijn niet anders tussen het doen van een initieel onderzoek als bij een herziening van een onderzoek.

17) Geef per netbeheerder aan hoeveel bestaande congestie-onderzoeken dienen te worden aangepast als gevolg van de door de ACM in het ontwerpbesluit voorgestelde aanpassing van de definitie van regelbaar vermogen en de technische grens.

Enexis: circa 50 bestaande afgeronde congestie-onderzoeken

Liander: circa 30 gepubliceerde onderzoeken.

TenneT:

- afname: Brabant, Limburg, FGU, havengebied Rotterdam, Drenthe
- productie: Brabant, Limburg, FGU, Friesland

Groeps-CBC en verschillende BRP's

18) Graag ontvangen wij van de netbeheerders een uitgebreidere toelichting waarom zij verwachten minimaal 12 maanden nodig te hebben om de in het ontwerpbesluit opgenomen verruimde mogelijkheden voor de groeps-CBC te implementeren. Hoe verhoudt deze termijn zich tot de constatering dat de eerste groeps-CBC inmiddels is afgesloten in het havengebied Amsterdam?

De netbeheerders hebben een implementatietermijn nodig van minimaal 12 maanden om de verruimde mogelijkheden voor de groeps-CBC te implementeren.

De groeps-CBC is op het moment van schrijven nog geen contractsvorm die gestandaardiseerd is en op grote schaal wordt aangeboden. Bij het uitwerken van de bepalingen voor de groeps-CBC komen kwesties aan de orde als verdeling van rechten, plichten en aansprakelijkheden.

De groeps-CBC-pilot in Amsterdam is door Liander in eind 2022 gestart in samenwerking met het Havenbedrijf Amsterdam. Het heeft ongeveer een jaar geduurd om in samenwerking met de aangeslotenen, onder regie van het Havenbedrijf, een systematiek en bijbehorend contract aan te

Kenmerk

BR-2024-2058

Datum

14 maart 2024

kunnen bieden aan de groep. Het doel van deze pilot is om dit te gebruiken als leerproces voor verdere opschaling en standaardisering.

Liander onderzoekt in hoeverre de in de pilot overeengekomen uitgangspunten zich houden in de praktijk. Denk hierbij aan de beschikbare capaciteit welke rekening houdt met de systematiek die de netbeheerders hanteren zoals aannames over gelijktijdigheid, vergoedingen, netverschakelingen en de impact op andere netgebruikers.

Het is nog te vroeg om de pilot te evalueren en daaraan conclusies te verbinden of de gekozen contractvorm goed opschaalbaar en uitlegbaar zal zijn.

19) Tot op heden geldt voor aangesloten met een gecontracteerd transportvermogen kleiner of gelijk aan 1 MW dat zij tot dezelfde BRP dienen te behoren indien zij in groepsverband een CBC willen afsluiten met de netbeheerder. Geef aan of het mogelijk is om deze eis voor het hebben van dezelfde BRP voor aangesloten met een GTV kleiner dan 1MW los te laten.

a. Zo ja, wat is daarvoor nodig? En op welke termijn zou dit mogelijk zijn?

b. Zo nee, waarom niet?

In overleg met de ACM zal deze vraag niet beantwoord worden in deze reactie op het informatieverzoek van de ACM. Het wel of niet loslaten van de eis om te behoren tot dezelfde BRP in de in de vraag bedoelde situatie, is een complexe discussie en zal in andere trajecten worden geadresseerd.